

Handläggare
Astrid NyströmDatum
2013-08-26Diarienummer
BUN-2013-0373.33

Barn- och ungdomsnämnden

Remiss: Uppsalas parker: riktlinjer och anvisningar

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att som svar på remiss Uppsalas parker. Riktlinjer och anvisningar till kommunstyrelsen sända upprättat förslag till yttrande.

Sammanfattning

Uppsalas parker: riktlinjer och anvisningar beskriver i huvudsak syftet med parker samt innehåller mål och riktlinjer för kommunal mark. De parker som finns måste kunna möta kommuninvånarnas behov och svara upp mot de kvaliteter som efterfrågas. Nämnden instämmer i betydelsen av grönområden och parker av olika storlek och slag i ett växande Uppsala. Att kommunen arbetar fram *riktlinjer och anvisningar* för Uppsalas parker är därför positivt. Det är viktigt att grönområden och parker planeras för att passa barn- och ungdomar i olika åldrar. Riktlinjerna föreslås tydligare uttrycka parken som just mötesplats. "Trygghet" är viktigt för att parkerna ska vara attraktiva och trivsamma. Det är väsentligt att i vissa fall kunna samutnyttja ytor. Vissa delar av skolgård och en eventuell angränsande park kan samutnyttjas. Kvaliteterna i de olika parktyperna är viktiga att behålla även om storleken inte räcker till. Avgörande för hur väl anvisningarna och riktlinjerna faller ut tros bli hur de konkretiseras samt av takten i genomförandet. Parkplanen kan behöva bli tydligare för att fungera som plan. Barn- och ungdomspolitiskt program bör vara med i uppräkningsdelen av styrdokument som kompletteras och fördjupas genom Uppsala parker: riktlinjer och anvisningar.

Bakgrund

Kommunstyrelsen hemställer barn- och ungdomsnämnden om yttrande i rubricerat ärende (**bilaga 1**). Underlaget är framtaget av gatu- och samhällsmiljönämnden. Förslag till yttrande har upprättats (**bilaga 2**).

Ärendet

Anvisningar och riktlinjer beskriver i huvudsak syftet med parker samt innehåller mål och riktlinjer. Här konstateras att i och med Uppsalas tillväxt kommer en del av den mark som kommer tas i anspråk för bebyggelse och gator i dag är planlagd som park eller natur samtidigt som nya parker kommer till i utbyggnadsområden. De parker som finns måste kunna möta kommuninvånarnas behov och svara upp mot de kvaliteter som efterfrågas.

Dokumentet berör endast mark som kommunen äger eller kommer att äga och som är planlagd som park eller natur. Tidshorisonten är år 2030.

Parkerna bör vara lätta att nå och erbjuda ett varierat utbud av rekreation för folkhälsa i form av rörelse och vila, erbjuda ekosystemtjänster och bidra till stadens identitet och kulturhistoriska sammanhang. I Uppsala tätort och inte minst i de centrala delarna är tillgången på mark begränsad. Stora parker ryms inte här och därför blir de små ytorna som finns desto viktigare.

Nu och i framtiden ska det finnas parker

- för samhällsnytta
- för alla
- som är nära
- som är vackra och grönskande
- som är kulturhistoriska
- för biologisk mångfald
- för begränsad klimatpåverkan.
-

De aspekter som berör nämnden i första hand är ”för alla” respektive ”nära”. Målen och riktlinjerna för dessa är:

Parker för alla

- *Mål: Alla ska kunna njuta av parker*
- *Riktlinjer:*
 - lokalisera parker så att de upplevs som offentliga
 - utveckla parkernas entréer och möten med gaturummet
 - undanröj enkelt avhjälpta hinder
 - skapa olika platser för olika intressen och behov
 - ge utrymme för lek för alla åldrar och förmågor
 - utveckla utflyktslekplatser spritt över kommunen
 - länka samman stadensdelar med attraktiva parker
 - låt uppsalaborna vara delaktiga i parkutvecklingen

Parker nära

- *Mål: Alla ska ha nära till parker för aktivitet och rofylldhet*
- *Riktlinjer:*
 - utveckla kommunen på ett sådant sätt att uppfylla tillgångsmål vidmakthålls, (till exempel ska en park som är avgörande för att barnen i en stadsdel har högst 300 meter till lek bevaras)
 - förvärva mark till park så att tillgångsmålen kan uppfyllas i en växande kommun
 - planlägg mark som park så att tillgångsmålen kan uppfyllas i en växande kommun
 - tillför nya parker och värden i takt med att kommunen växer
 - tillför fler värden i de parker som redan finns
 - kompensera viktiga sociotoper som tas i anspråk för andra ändamål

För varje riktlinje anges vilken nämnd, som är ansvarig för genomförandet/uppfyllandet.

Ett antal styrdokument som riktlinjer och anvisningar samt parkplanen kompletterar och fördjupar räknas upp, bland andra Översiktsplan 2010 och Naturvårdsprogram.

Ytterligare en utgångspunkt för anvisningar och riktlinjer är hållbarhetsperspektivet. De gröna stadsbyggnadselementen bidrar till en hållbar stad med en mångfald funktioner och värden i form av ekonomisk utveckling, hälsa och livskvalitet, attraktivitet samt balanserad klimatpåverkan. Även små parker ger positiva effekter.

I perspektivet av social hållbarhet påpekas att park och natur är en av de viktigaste faktorerna vid val av bostad. De sociala aktiviteterna ökar om det finns tillgång till stora parker med intressant innehåll. Parker är en informell mötesplats för och mellan grupper oavsett ålder, etnicitet och socioekonomisk nivå samt en arena för evenemang och manifestationer.

Avståndet ska inte vara längre än 300 meter från bostäder, skolor och förskolor.

Det behövs olika typer av grönområden som kompletterar varandra. Intresset för stadsodling ökar.

I Uppsala har grönstrukturen delats in i:

- *småpark*
- *kvarterspark*
- *stadsdelspark*
- *stadspark*
- *närnatur*
- *gröna och blå stråk*.

Småpark är högst en hektar (10 000 kvadratmeter) och ligger nära bostaden. Är en "pärla" i stadsbygden, ett andrum eller en hel liten lekpark. Parktypen är viktig i ett gott stadsbyggande. Parkerna är viktiga framför allt i innerstaden. De ska utformas som mötesplatser med hög kvalitet och varierat innehåll.

Kvarterspark är minst en hektar (10 000 kvadratmeter) och ligger cirka 300 meter från bostaden. De ska vara så stora att flera aktiviteter kan pågå samtidigt utan att störa varandra. Den fyller en social funktion för bostadsområdet.

Stadsdelspark är minst 4 hektar (40 000 kvadratmeter). Den har ett större befolkningsunderlag än kvartersparken och bör därför kunna erbjuda fler attraktioner och fylla många funktioner utan att det uppstår konflikter. Varje stadsdel behöver ha en stadsdelspark.

Stadspark har anor från slutet av 1800-talet. I Uppsala heter stadsparken Stadsträdgården. Där finns bland annat påkostade blomsterplanteringar, en stor och populär lekplats, friluftsscen, café och stora gräsmattor som används till picknick, solbad samt olika typer av evenemang, träning och sällskapslek.

Närnatur. Den tätortsnära naturen kompletterar de anlagda parkerna. Närnaturen erbjuder aktiviteter som kräver stora ytor och där naturupplevelsen är en del av rekreation. Särskilt för de minsta barnen är det viktigt att det finns lättillgängliga naturområden nära bostaden och förskolan.

Gröna och blå stråk förmedlar rent fysiskt kontakten mellan stadens och omlandets grönska och lockar stadsborna till utflykter och underlättar för växter och djur att spridas. Fyrisån är en livsnerv.

Det finns även avsnitt som beskriver/belyser Uppsala gröna historia samt statistik. Förslag till parkplan bilägges för kännedom. Den uppges avses antas av gatu- och samhällsmiljönämnde efter antagandet av anvisningar och riktlinjer. Parkplanen innehåller tillgångsanalys på planlagd park- och naturmark, plan för parkutveckling, plankartor innehållande parker och naturområden av olika typ och med olika innehåll.

Det finns även avsnitt som beskriver/belyser Uppsala gröna historia samt statistik. Förslag till parkplan bilägges för kännedom. Den avses antas av gatu- och samhällsmiljönämnde efter antagandet av riktlinjer och anvisningar. Parkplanen innehåller tillgångsanalys på planlagd park- och naturmark, plan för parkutveckling, plankartor innehållande parker och naturområden av olika typ och med olika innehåll.

Synpunkter och påpekanden

Barn- och ungdomspolitiska programmet borde vara med i uppräkningsdelen av styrdokument som kompletteras och fördjupas genom Uppsalas parker.

Som referens kan nämnas att en yta motsvarande Vaksala torg ligger på gränsen för att nå upp till minimiytan för en kvarterspark (minst 10 000 kvadratmeter).

Barn- och ungdomsnämnden föreslås i sitt yttrande framföra

- att det är positivt att kommunen arbetar fram riktlinjer och anvisningar
- parkernas nödvändighet i en växande stad
- riktlinjerna föreslås tydligare uttrycka parken som mötesplats
- riktlinjerna ska kompletteras med att parken ska vara trygg att vistas i eller vid förbipassage
- delar av skolgård och en eventuell angränsande park kan samutnyttjas
- kvaliteterna i de olika parktyperna är viktiga att behålla även om storleken inte räcker till
- avgörande blir hur riktlinjerna konkretiseras samt av takten i genomförandet.
- planen behöver tydliggöras.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson
Direktör

Handläggare
Astrid Nyström

Datum
2013-08-26

Diarienummer
BUN-2013-1031.43

FÖRSLAG

Kommunstyrelsen

Yttrande över Uppsalas parker: anvisningar och riktlinjer, dnr KSN-2013-0719

Kommunstyrelsen har hemställt om yttrande i rubricerat ärende. Med anledning härav vill barn- och ungdomsnämnden framföra följande:

Nämnden instämmer i betydelsen av grönområden och parker av olika storlek och slag i ett växande Uppsala.

I takt med att staden byggs allt tätare samt att bostadsgårdar i nybyggnationsområden i regel är små ökar även kravet på kvalitet på allmänna grönområden och parker samt möjlighet till olika typer av aktiviteter i dessa. Att kommunen arbetar fram anvisningar och riktlinjer för Uppsalas parker är därför positivt.

Utifrån nämndens ansvar för barn och ungdom är det särskilt viktigt att grönområden och parker planeras för att passa barn- och ungdomar i olika åldrar. Det är något som också riktlinjerna, som hör till framför allt Parker för alla berör. Riktlinjerna föreslås dock tydligare uttrycka parken som just mötesplats. Det finns omnämnt i avsnittet Social hållbarhet på sid 10, men finns inte med på ett lika tydligt sätt i Kapitlet Mål och riktlinjer på sid 13.

Nämnden saknar en viktig aspekt bland riktlinjerna nämligen trygghet. För att parkerna ska bli attraktiva och trivsamma för lek, som uppehållsyta och som mötesplats med mera är det viktigt att man kan känna sig trygg när man vistas i parken eller passerar denna på väg till en annan plats oavsett tid på dygnet.

Eftersom den totala markytan är begränsad och konkurrensen är stor från många olika anspråk är det väsentligt att i vissa fall kunna samutnyttja ytor. Vid utbyggnad av förskole- och grundskoleplatser anser nämnden att gårdarna ska kunna samutnyttjas med vissa delar av parker och andra grönområden. I några fall tror nämnden även att kommunen kommer att behöva ta mark, som i planen är markerat som park, i anspråk för utbyggnad av den pedagogiska verksamheten

Föreslagna ytkrav för de olika parkertyperna gör att det i princip endast är i mycket stora nybyggnationsområden som det är möjligt att tillskapa nya stadsdelsparker och även kvarters-

parker. Nämnden anser att även där det inte är möjligt att tillskapa dessa parktyper på grund av att ytan inte räcker till är det viktigt att behålla krav på flertalet av dessa typers kvaliteter även i parkerna med mindre yta.

Avgörande för hur väl anvisningarna och riktlinjerna faller ut tros bli hur de konkretiseras samt av takten i genomförandet, vilket i sin tur till stor del är beroende av kommunens ekonomiska möjligheter till förverkligande. *Parkplan* för Uppsala kommun är endast medskickad för kännedom och inte aktuell för remissbehandling. Nämnden vill ändå framföra att den kan behöva bli tydligare för att fungera som plan. Det gäller både detaljer vid utformning och utförande av parkerna och grönområdena samt inte minst tidssättning för åtgärderna. Parkernas attraktivitet och användbarhet beror till stor del på hur de utrustas mer i detalj. Det går inte att utläsa av dokumenten hur detta är tänkt. Det är inte känt för nämnden om detaljplaneringen styrs av andra dokument.

Avslutningsvis vill nämnden framföra att Barn- och ungdomspolitiskt program bör vara med i uppräkningsavtalet som styrdokument som kompletteras och fördjupas genom Uppsala parker: riktlinjer och anvisningar.

Barn- och ungdomsnämnden

Cecilia Forss
Ordförande

Kerstin Sundqvist
Sekreterare